

TÁDŽIKISTÁN

PRAKTICKÝ CESTOPIS

Veronika Škvárová

TÁDŽIKISTÁN

Praktický cestopis

Veronika Škvárová

OBSAH

PROČ PRAKTICKÝ CESTOPIS?	4
ÚVOD.....	5
PROČ ZROVNA TÁDŽIKISTÁN?	7
PŘÍPRAVY NA CESTU	8
TÁDŽIKISTÁN V KOSTCE	12
7. 9. 2018, PÁTEK, ODLET A ISTANBUL.....	14
8. 9. 2018, SOBOTA, DUŠANBE.....	17
9. 9. 2018, NEDĚLE, DEN NEZÁVISLOSTI, PŘEJEZD DO PENDŽIKENTU.....	28
10. 9. 2018, PONDĚLÍ, VÝLET K JEZERU ČUKURAK VE FÁNSKÝCH HORÁCH.....	34
11. 9. 2018, ÚTERÝ, VÝLET DO ÚDOLÍ SEDMI JEZER	40
12. 9. 2018, STŘEDA, CHUDŽAND	46
13. 9. 2018, ČTVRTEK, JEZERO ISKANDERKUL VE FÁNSKÝCH HORÁCH.....	53
14. 9. 2018, PÁTEK, DUŠANBE.....	59
15. 9. 2018, SOBOTA, PŘEJEZD NA PAMÍR.....	64
16. 9. 2018, NEDĚLE, CHOROG	68
17. 9. 2018, PONDĚLÍ, CESTA PAMÍREM PODÉL AFGHÁNSKÉ HRANICE.....	76
18. 9. 2018, ÚTERÝ, HORKÉ PRAMENY BIBI FOTIMA A LANGKAR	83
19. 9. 2018, STŘEDA, CESTA ZPĚT Z LANGKARU DO IŠKAŠIMU.....	88
20. 9. 2018, ČTVRTEK, HORKÉ PRAMENY GRANČAŠMÁ A CHOROG	94
21. 9. 2018, PÁTEK, PŘEJEZD ZPĚT DO DUŠANBE	99
22. 9. 2018, SOBOTA, PŘEHRADA NUREK.....	102
23. 9. 2018, NEDĚLE, DUŠANBE	109
24. 9. 2019, PONDĚLÍ, LET DOMŮ, CESTOU ISTANBUL.....	113
ZÁVĚR.....	115
O AUTORCE.....	116
V NAKLADATELSTVÍ E-KNIHY JEDOU VYŠLO OD STEJNÉ AUTORKY	118

PROČ PRAKTICKÝ CESTOPIS?

Jak jistě mnoho čtenářů tuší, tak pojem „praktický cestopis“ je složen z pojmů „praktický průvodce“ a „cestopis“ a kombinuje v sobě to potřebnější pro nezávislé cestovatele z obou žánrů. Toto dílo má posloužit k přípravě cesty do Tádžikistánu a jeho cílem je poskytnout co možná nejvíce informací podstatných pro plánování cesty. Zároveň má posloužit čtenářům, kteří se chtějí jen dozvědět zajímavosti o životě ve zmíněné zemi a přečíst si zážitky z cesty do neobvyklé destinace. Kniha stručně a výstižně popisuje průběh cesty, který je doplněn mnoha praktickými informacemi a postřehy získanými přímo v terénu. Leckteré informace je téměř nemožné najít jak v průvodcích, tak v internetových zdrojích. Autorka se nezávislému cestování věnuje již více než dvacet let a je jí velmi dobře známo, jaké informace jsou pro přípravu podobné cesty potřebné.

ÚVOD

V době, když jsem se rozhodla pro cestu do Tádžikistánu, bylo poměrně složité získat nějaké informace k přípravě cesty. Co se týče tištěných průvodců, byl na českém trhu k dostání jen průvodce z edice Lonely Planet a sice „Střední Asie,“ nikoliv „Tádžikistán.“ Tádžikistánu tu je sice věnováno dost prostoru, ale stále ne tolik, kolik by umožnil titul věnovaný jen této zemi. Tento titul byl již více než pět let starý, což je pro země, které se v poslední době rychle rozvíjejí, jako ty postsovětské, již dost dlouhá doba. V angličtině byl v roce 2018 k dostání stejný titul, jeho výhodou bylo to, že na internetu bylo možné dokoupit v podobě e-knihy aktualizace. Dokonce ani mé pátrání na německém trhu nepřineslo žádný výsledek. Bylo nutné se pro cestu kromě výše uvedené publikace zásobit informacemi z různých cestovatelských internetových fór a portálů, a to i z cizojazyčných, v roce 2018 jich k této destinaci ještě moc nebylo a v době psaní této knihy nebyla situace o moc lepší.

Důvodem, proč jsem sepsala tento cestopis je právě poskytnutí informací dalším zájemcům o cestu do této středoasijské země a ušetřit jim čas při hledání informací a tipů na návštěvy zajímavých míst. Naše cesta v září 2018 trvala sice jen tři týdny, ale byla bohatá na zážitky a „přival“ nových informací. Tento cestopis je kromě zážitků protkán mnoha praktickými informacemi a postřehy přímo z terénu, které se jinde složitě získávají, tak, aby usnadnil přípravu na cestu všem ostatním zájemcům o návštěvu této středoasijské země. Tuto knihu

jsem sepsala v době koronavirové pandemie na přelomu let 2020 a 2021 a tak jsem text doplnila informacemi aktuálními v té době.

Všem zájemcům o cestu do Tádžikistánu přeji rychlou a praktickou přípravu na cestu, a hlavně mnoho zajímavých cestovatelských zážitků. A těm, co cestují jen tím, že si doma pročitají cestopisy a články o cestování, přeji hezké počtení.

Autorka

PROČ ZROVNA TÁDŽIKISTÁN?

Nápad vypravit se do této středoasijské země se dostavil zcela náhodou. Věnuji se výuce mimo jiné i ruského jazyka. Jsem toho názoru, že dobrá znalost jazyka pro výuku a překlady nestačí, je třeba znát také realie, historii a kulturu zemí, kde se daným jazykem, mluví. Jak nejlépe takovéto znalosti získat? Kromě čtení knih, přece cestou do těchto zemí. Navíc každá cesta přispěje i ke zlepšení jazykových znalostí. Co je lepší odměnou pro učitele, či překladatele než to, když mu rodilý mluvčí řekne, že nepoznal, že je cizinec, nebo, že má širší slovní zásobu než mnoho rodilých mluvčích?

O rok dříve se mi líbilo v Kazachstánu a před tím i v Kyrgyzstánu. A tak jsem chtěla navštívit i ostatní postsovětské země v této oblasti. Jenže je v nich problém s vízem, musí se zařizovat na velvyslanectvích a v Praze žádný z těchto států velvyslanectví nemá. Jen tak mě na jaře 2018 napadlo zadat si do internetového vyhledávače Google výraz „tourist visa to Tajikistan“ a co to neobjevím? No přece možnost zařídit si vízum přes internet, jaké zjednodušení celé anabáze! Ihned jsem to napsala své spolucestovatelce z posledních cest Lucii. Té sice několik dní trvalo, než odpověděla, ale odpověď bylo: „Tvůj nápad se mi moc a moc líbí.“ A v dalším e-mailu napsala, že Tádžikistán je pro ni prioritní cíl. Tak bylo rozhodnuto, kam letos na dovolenou. I na termínu v září jsme se shodly.

PŘÍPRAVY NA CESTU

Na internetu jsem pak na stránkách Ministerstva zahraničních věcí České republiky četla, že ministerstvo varuje před cestami do Tádžikistánu samotné ženy, že je třeba se zahalovat a další podobná odstrašující varování. Mám sice zkušenost, že postsovětské země jsou bezpečné a bezpečnější než ostatní země Asie, navíc tam náboženství nehraje hlavní roli, jsou to země především postsovětské, náboženství tu veřejný život výrazně neovlivňuje. Pro jistotu jsme vznesly dotazy na cestovatelské internetové stránky a dostaly několik odpovědí od žen, které tam byly sice s mužským doprovodem, ale nic strašného tam nezažily, a vůbec se jim země nezdála nebezpečná a chodily tam v normálním evropském oblečení. Po návratu mohu jen potvrdit, že Tádžikistán je bezpečnou zemí, jako všechny postsovětské, to Indie a Jihovýchodní Asie jsou podle mé zkušenosti mnohem nebezpečnější. Tím ovšem netvrdím, že jsou nebezpečné, jen mi riziko nějakého maléru v těchto zemích přišlo vyšší, než v těch postsovětských. V Tádžikistánu se ani žena nemusí bát cestovat sama. Navíc může mít na sobě běžné evropské oblečení. Je pravda, že jsme nepotkaly turistku, která by byla vyloženě provokativně oblečená, ale myslím, že zde by to nevadilo.

Další pro mě nejasností bylo, že je třeba k tádžickému vízu za 20 USD požádat ještě o povolení pro vstup do Pamíru za 50 USD. Nějak se mi to nezdálo, proč je třeba do poloviny země požadovat zvláštní povolení? Že by tam bylo nebezpečno? Na jednu stranu jsem měla

obavy, na druhou se píše, že Pamír je jedním z nejhezčích pohoří na světě. Co teď? Lucie pořád, že je tam bezpečno, tak mě přesvědčila a zažádaly jsme si s vízem i o povolení k návštěvě Pamíru a dobře jsme udělaly! Pamír je opravdu nádherný, dle mého o dost lepší než Himaláje, a bezpečno tam je. Jen se jedná o autonomní oblast obývanou Pamírci, kteří se za Tádžiky nepovažují, jsou to jen tádžičtí občané, jinak bezpečno jako všude v postsovětských zemích.

Lucie sestavila itinerář podle průvodce a informací z cestovatelských internetových fór a zarezervovala ubytování na první noc v Dušanbe. Já sehnala letenky, neboť do Tádžikistánu platí letová omezení, létá tam jen velmi málo aerolinek. Dokonce tam nelétá ani ruský Aeroflot, o němž by každý předpokládal, že právě tato letecká společnost provozuje do Tádžikistánu nejvíce letů. Létají sem jen dvě tádžické společnosti, ruský UTair z Jekatěrinburku (možná ještě z dalších měst), Astana Air z Almaty a turecké aerolinky. Po koronavirové pandemii se ovšem situace může změnit. Ceny letenek nejsou nízké, neboť na této trati není žádná konkurence. Nejdříve jsme nechtěly dát za letenku více než 10 000 Kč, což by v listopadu a v březnu bylo možné, ale co v tomto období ve vysokých horách? S blížícím se létem cena vzrostla na 13 000 Kč, pak dokonce až na 17 000 Kč. Nakonec se mi na září podařilo najít letenky za 12 500 Kč. Radši jsme ty letenky koupily už téměř čtyři měsíce před odletem. S tureckými aerolinkami, a dokonce to vyšlo tak, že jsme měly při cestě tam i zpět volno v Istanbulu.

I vízum, sice celkem za 72 USD, jsme vyřídily velmi rychle. Jeden den jsme vyplnily formulář, druhý den mi přišel požadavek na úpravu.

Všude ve formulářích se píše: „Napište své jméno tak, jak ho máte v pase.“ Jenže v pase mám interpunkci. Mám to tedy napsat s interpunkcí, nebo bez ní? Samozřejmě, že mi přišel upozorňující e-mail, že povoleny jsou jen anglické znaky, tedy žádná interpunkce. To je tak těžké napsat, že se používají jen anglické znaky? Toto je problém snad všech formulářů o vízum, nejdříve: „Uved'te stejně, jako stojí v pase.“ A pak: „Jsou povoleny jen anglické znaky.“ Naštěstí s opravou nebyl problém a vízum jsem obdržela do dvou hodin po opravě údajů ve formuláři.

Když se mě lidé ptali, kam jedu na dovolenou a já jim sdělila, že do Tádžikistánu, tak všichni reagovaly: „Hlavně se vraťte v pořádku!“ Jedna známá dokonce: „Nebojíš se?“ Copak bych jela na dovolenou někam, kam se jet bojím? To by přece nebyla dovolená! Tedy alespoň pro mě. Spíše mi je záhadou, proč všichni jen, ať se vrátím v pořádku, když jedu do poměrně bezpečné země, jakou je Tádžikistán. Kdybych jela třeba do Francie, nebo Egypta, kde v posledních letech dochází k několika teroristickým, nebo extremistickým útokům ročně, tak nikoho ani nenapadne, že bych se neměla vrátit v pořádku. Tohle je opravdu zajímavé.

Je pravda, že tyto země byly možná nebezpečné po rozpadu SSSR, kdy se jejich ekonomiky hluboce propadly, což dalo podnět pro růst kriminality. Tyto země ale udělaly za posledních dvacet let velký pokrok, jak v ekonomice, tak v bezpečnosti, která je zde stále vylepšována.

V červenci 2018, dva měsíce před naším odletem, zaútočili islámští radikálové na skupinu zahraničních turistů-cyklistů, kteří jeli

z jižního Tádžikistánu po hlavní silnici do Dušanbe. Do skupiny cyklistů vjel nákladní automobil, čtyři cyklisté byli na místě mrtví a tři zranění. Tádžické policii se velmi rychle podařilo nákladní vozidlo vypátrat, zatknout jeho řidiče a dopadnout i několik jeho spolupachatelů. Někteří z nich byli při zatýkání, kvůli kladení odporu, zastřeleni. Dokonce za rychlé zatčení a radikální vyřešení situace dostal tádžický prezident Rahmon osobní děkovný dopis od amerického prezidenta Donalda Trumpa. Dvě z obětí byli Američané. Takto nám to po cestě sdělilo několik Tádžiků, zda je to s děkovným dopisem pravda, se mi ověřit nepodařilo. Podrobností k útoku lze na internetu najít dost, a to i v češtině. Ovšem tahle příhoda s Tádžikistánem otřásla, protože právě v roce 2018 se prostřednictvím elektronických víz otevřel turistům. Tádžický prezident prohlásil (podle názoru jednoho turisty, to je v Tádžikistánu dokonce zákon), že kdo ublíží turistům, stává se automaticky vlastizrádcem a bude za vlastizradu souzen. Zde v Tádžikistánu má prezident respekt a jeho výroky a nařízení jsou brány vážně. Místní se semkli k tomu, aby chránili turisty. Mnohokrát se nám stalo, že nás zastavil nějaký Tádžik a zeptal se, odkud jsme, kam jdeme, zda je vše v pořádku, zda nemáme nějaký problém. V horách, kde není moc lidí, tak, když někdo ví, kam turisté jdou, lze to vysvětlit dvěma způsoby: buď na osamocené turisty může poslat zloděje, nebo naopak, když se něco stane, tak alespoň někdo ví, kdy a kam turisté šli. Zde v Tádžikistánu se zcela jistě vždy bude jednat o druhou variantu, neboť, jak jsme se několikrát přesvědčily, tak se nikdo nechce stát vlastizrádcem. Tádžici svou zemi milují.

TÁDŽIKISTÁN V KOSTCE

Stát vznikl po rozpadu SSSR dne 9. 9. 1991.

Hned po vzniku došlo v letech 1992 – 1996 k občanské válce, v níž se střetli zastánci radikálního islámu, zastánci socialistického zřízení a ti, co usilovali o vytvoření demokratického zřízení západního typu. Během války se v čele země vystřídalo několik prezidentů, ovšem až tomu zvolenému v listopadu 1994 se za pomoci OSN podařilo válku ukončit. Emomeli Rahmon je od té doby stále do prezidentské funkce volen a zemí vládne doposud.

Během občanské války zemřelo ca. 100 000 obyvatel země, zhruba milion obyvatel utekl do zahraničí, byla zcela zničena ekonomika a infrastruktura, země se propadla do velké bídy. Ruská menšina, již tvořili především vysokoškolsky vzdělaní lidé, odešla zpět do Ruska. Toto jen ztížilo obnovu země. Pro podrobnější informace, nechť se zájemci podívají do Wikipedie na pojem „Občanská válka v Tádžikistánu.“

Počet obyvatel: 9. mil.

Hlavní město: Dušanbe, ca. 1 mil. obyvatel.

Rozloha: 143 000 km²

Obyvatelé: především Tádžikové a Pamírci, kteří se sice nepovažují za Tádžiky, ale nejsou uznávaným národem, mají vlastní jazyk, který se ani ve školách nevyučuje. Svým vzhledem se od Tádžiků mírně liší. Rusů tu žije jen 1 % (odešli během občanské